

הגילוי: אסתר ראב משוררת ותיקה וגאלת משיכה

— מאת מ. בר־יעקב —

אסתר ראב

ליס אצלה את המימד הרומנטי. את העומק הפסיכולוגי ואת הסמליות. המוציאים את תם מכלל ציורים — יפים ככל שיהיו — ומעמידים אותם על רמה של ליריקה הי גותית־רגשית: „שני עטים — / ותאנח אחת / תלויים על בלימה / כדי סחרחרי רח־דאש; / פתחים — אלי ים / ושערים — אלי שמים / בין עבים ואורנים / גפעים; / רשרוש גפיים / קהל ידוי קים / כנהרוח מאושים / בקודש. / שני עיטים — / ותאנח אחת / תלויים / על בלימה...“ (ע' 55).

או השיר על תל-אביב, שהוא קינה על הרס הגוף המוכר והאהוב על אסתר ראב, ובמלים אחרות: הזעקה על המטאמורפוזיס המהתחללת לעיני־המשוררת במולדת-פרדסיה-וקימושית, הלובשת דמות אחרת, שהיא אולי סבירה מן הבחינה ההגיונית — היינו אומרים כיום „האידיאולוגית“ — אך עומדת בסתירה גמורה למערך הא-מוצינאלי היסודי של המחברת.

בספרה של אסתר ראב מצויים גם שירי אהבה הבולטים בעדינותם וברגישותם, אך פחות היא מצליחה בשירים „מגמתיים“, שבהם מתבטל יסוד הנוף, והדגש מונח על רעיון מסוים, אשר היא מנסה לבטאו באמצעים אמיתיים ולא חזותיים. גם ב-מקרים כאלה אי-אפשר להטיל ספק בכ-נות היסודית המונחת בתשתיתו של השיר — ואסתר ראב היא פייטנית כנה, הוסי-ששת מפני יומרות והעמדת-פנים, תכונה שלא-מעט משוררים צעירים ממנה בשנים רבות יכולים ללמוד ממנה — אך נפסד הקסם, המרחף על שורותיה במקרים אה-רים.

„כאבתיים במיקשה ישליו / אמת בשפל; / בין ים לשמים כוכב מטפס; / אניות מחות תיצמרה / אל שמן הניפ-רץ“ — כך היא שרה ב„על הכרמל“ (ע' 16), אחד משיריה הראשונים. ואתה תכה: עשרות שנים חלפו, אל-נכון, מאז נתהפר שיר זה — וכמה הוא מודרני — במהותו, בצלילו, בצירוף דימויו, באווירתו, מס-תבר, כי לא צריך ל„זעזע“ בשיר, להד-הים ב„איזמים“ ולדתוס אימאזים, או לק-פל בין השורות כביכול — מצעים, על-מנת להגיע לתמצית פיזית, שהזמן אינו שולט בה, ולעולם היא מבהיקה ברעננות-רוחה ובזיו-צבעיה.

השנים האחרונות עומדות, כן נר-אה לי, בסימן של גילויים בספרותנו. מגלים את הנישכחים באמת ואת ה-נישכחים לכאורה — ושני הדברים גם יחד צופנים בחובם טובה הרבה, שכן תהליך זה של „חשיפה ממטמונים“ שופך אור חדש על יצירתו של הסופר המסויים, מעמיד אותה לנגד עיני ה-קורא בנווית לא-נודעת עד הנה, ומ-סייע להערכתה על רקע ומתוך גישה בלתי-מקובלים קודם לכן.

אסתר ראב, שילקוט שיריה המקור-בצים הופיע עתה בהוצאת אגודת הסופ-רים ו„מסדה“, — זכתה אף היא שתהליך הגילוי יצור אותה בכנפיה, ואמנם, משר-רת זו, שלידתה בפתח־תקוה של שלחי המאה שעברה, בוודאי שהיתה ראוייה ל-היגאל משיכה. ספר שיריה הקודם וה-יחיד עד עתה, „קימושנים“, הופיע עוד בשנת 1930. סאו התחוללו תמורות מר-חיקות־לכת בנופי הספרות העברית, ובי-מרוצת הסערות והתנגעשויות נבלעה בת-שירתה של צברית זו, שמטבעה היא נו-טה אל הקול המהוסה.

אני מעלעל בספר, המקיף שירים ש-נתחברו במשך ארבעים שנה: הגוון הי-יסודי לא נשתנה כל אותה תקופה. וקל לעמוד על כך משום שמספר השירים הי-מוכאים בקובץ אינו גדול. אסתר ראב לא הירבתה, כפי הנראה, לכתוב. אך מצד שני — כמה אר-צ־ישראלית היא השירה הזאת! לשיר כך — יכלה רק משוררת, שגולדה בלב ארץ־ישראל הי-ישנה, נולדה בה ממש, באופן פסי, וצמי-חה וגדלה בתוכה, בין הפרדסים והאקי-ליפטוטים שלה, בין גידרות השיטה הי-צמחי הינבוט והחילפת, על החולות יעל אדמת־החמרה האדומה.

כי כל עוד עיסקת אסתר ראב כמתן ביטוי פיזי ל נוף הארצי־ישראלי הזה, הנעלם והולך מהיינו, הנוף שלפני תיעיש ולפני בניין־ערים, — קורנים שיריה בי-קשת צבעים אינטימיים, שאינם רגילים בספרות העברית. אין אלה נופים המזומי-רים בפי סופר־מהגר, המבקש לסגלם ול-הסתגל אליהם במודע, מתוך הכרת, הם רקומים בצינורית־דמה של אסתר ראב, מהווים חלק בלתי־נפרד מהווייתה הנפשית כמו הגופנית, ולפיכך הם מקב-י